

Granereta de pastera (Arreplegada a Elx)

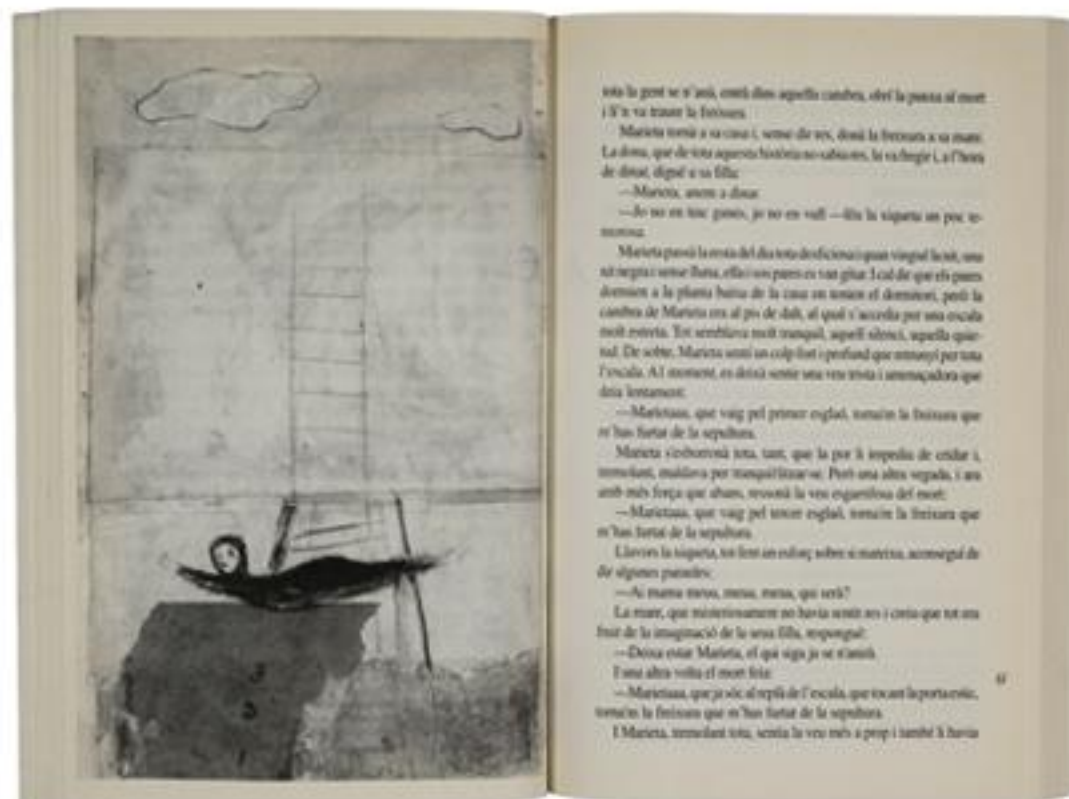
Puix senyors, en aquells temps antics, quan Elx era una ciutat que encara conservava totes les muralles que formaven la vila murada, diuen que en un dels pobles de la contornada vivia una jove molt bonica i graciosa a qui tot el món deia afectuosament Granereta de pastera. És possible que ambaquest nom la gent volguera donar a entendre que Granereta era una xica més aviat baixeta, però cal dir que sempre que l'anomenaven ho feien amb molta estima, puix tots els qui la coneixien la consideraven la fadrina més simpàtica i agradable de tot el camp d'Elx.

Era de veres, perquè Granereta, a més del seu caràcter alegre com la primavera, tenia uns ulls grans i bonics que li parlaven, uns cabells negres com la nit i una figura menuda però tan gràcil que tota ella semblava una nina. I sempre la trobaven contenta i ben disposta per a treballar a casa o al camp, i val a dir que Granereta ballava molt bé i sabia fer uns pastissos excel·lents que agradaven a tothom.

Però no tot en la vida de Granereta eren flors i violes, perquè era el cas que la jove era òrfena de pare i la seua mare no l'estimava gens. I encara més, aquella dona era una persona malvada i sense sentiments que, d'ençà que va morir el seu marit, no pensava altra cosa sinó com es podria tirar de damunt la seua filla, per tal d'emparar-se de la casa i de les poquetes terres que Granereta tenia.

I heus aquí que per aquells dies havien vingut a Elx el rei, la reina, el príncep i un fum de cortesans i de gent important. Tothom anava molt content i la ciutat sencera era una festa. A més a més, el fill del rei, que era jove i garrut, havia organitzat un ball al qual convidava a totes les

totu la gent se n'ani, eméi desu aquella cambra, obéi la porta al mont
i l'xi va trair la fessora.

Mariona tenia a sa casa i, sense dir res, donà la fessora a sa mare.
La dona, que de tota aquesta història no sabia res, la va dir: La fessora
de donat, digué a sa filla:

—Mareta, anem a donar

—De no en tenen gaires, jo no en vull —dix la filla que no volia.

—Mareta, anem a donar

—De no en tenen gaires, jo no en vull —dix la filla que no volia.

—Mareta, anem a donar

—De no en tenen gaires, jo no en vull —dix la filla que no volia.

—Mareta, anem a donar

—De no en tenen gaires, jo no en vull —dix la filla que no volia.

—Mareta, anem a donar

—De no en tenen gaires, jo no en vull —dix la filla que no volia.

—Mareta, anem a donar

—De no en tenen gaires, jo no en vull —dix la filla que no volia.

—Mareta, anem a donar

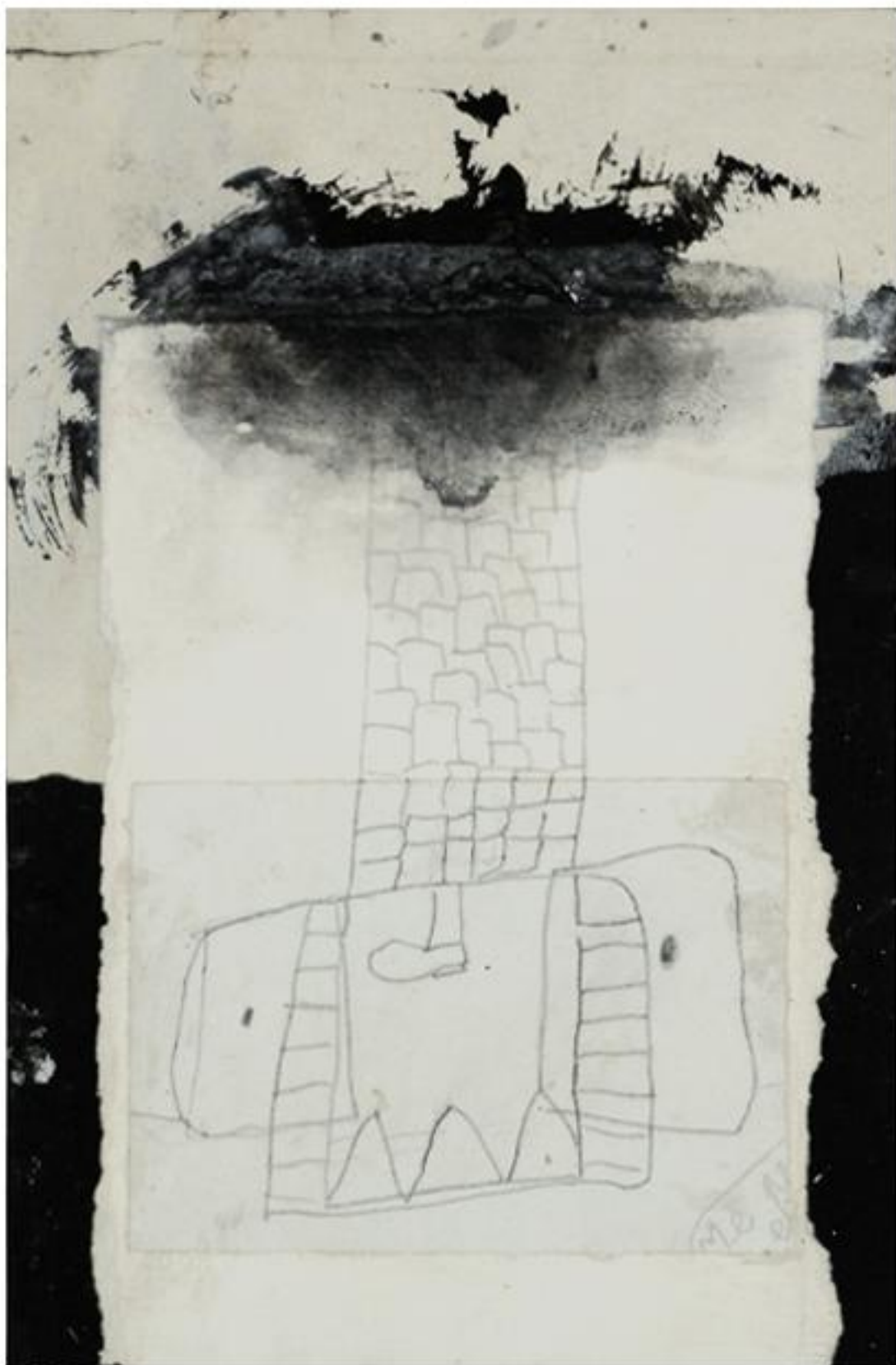
—De no en tenen gaires, jo no en vull —dix la filla que no volia.

—Mareta, anem a donar

—De no en tenen gaires, jo no en vull —dix la filla que no volia.

—Mareta, anem a donar

—De no en tenen gaires, jo no en vull —dix la filla que no volia.

Per què la mula no té fills?
*(Arreplegada a Torre del
 Pla-Torrellano i a Creulles)*

Vulleris saber per què la mula no pot tenir fills? I per què, bé al
 contrari, les vaques sí poden tenir-ne i a més a més produeixen la llet?
 Doncs jo us comento.

Diuen que en aquells temps, quan la Mare de Déu era a punt de parir
 el seu fill, Sant Josep i la seva esposa van recórrer tot Betlem buscant
 un lloc on passar la nit. Però enlloc que anaren de casa en casa buscant
 i demanant una cambra on dormir, res no hi valgué. Únicament
 fugerem de resignar-nos i hi i no trobarem més que un establot que hi havia
 pels afores d'aquell poblet.

I vingué la nit amb un fred que glaçava el pensament. Llavors, en
 aquella quadra, la Mare de Déu va parir el seu fill, el Bon Jesús. Com
 que a l'establot no hi havia ni llet ni herbes, no tingueren altre remei
 que fer un jac amb la palla que hi trobarem i allí van girar el pobre sen.
 Però el vent gelat es ficava per les esquerdes de les parets de fusta, feia
 un fred immensíssim i Sant Josep i la Mare de Déu no sabien com donar
 calor a l'lar fill. Aleshores agafaren un bou i una mula que hi havia en
 retroçada de l'establot els acostaren a l'infant per tal que l'escalfessin amb
 l'alt.

El bou alenava amb força per donar escalf a l'infant però la
 mula, sabent que feia¹, molt desamentadament es menjava la palla

¹ Aquella història sobre l'acostament de la mula amb el pobre infant a l'establot
 és un conte. La mula no té herbes ni les vaques poden que li serveixi de calor
 i doncs no va canviar amb l'infant. (Croniques d'Occident, Catalunya del nord, vol.
 7, pàg. 642). També trobem en alguns manuscrits una altra explicació sobre
 el motiu del. A Mallorca hi ha una llegenda que diu que quan morí el Bon
 Jesús, la mula que hi havia des d'aleshores té una galleda o un garró penjat
 sobre l'anya i brega un peu per no parir el seu donaire.

La Mare de Déu del Loreto de Santa Pola*

(Arreplegada a Santa Pola)

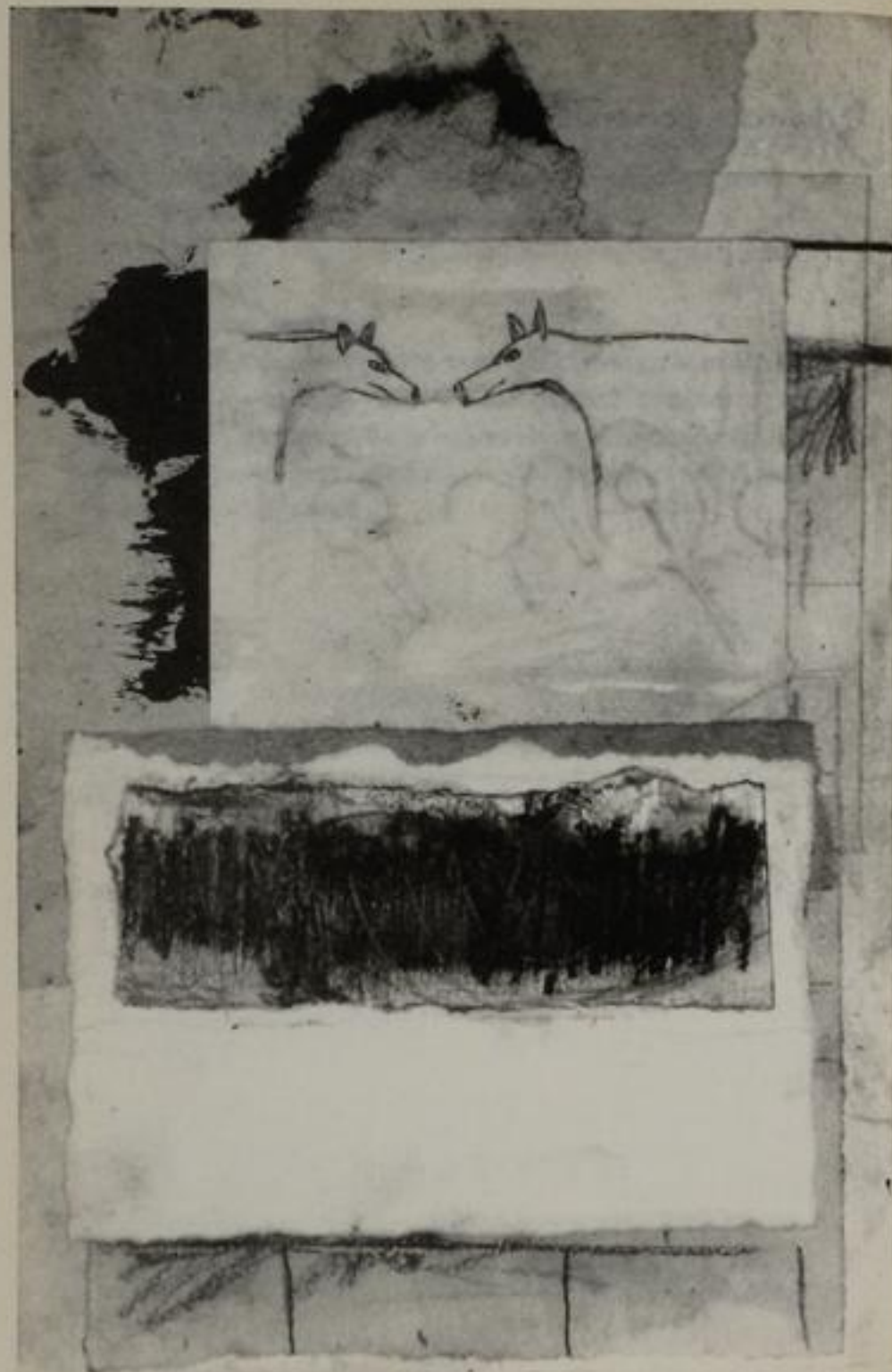
LORETO

S'escolava, segons diuen, l'any 1643. En aquelles terres d'Andalusia va esclatar una revolta molt violenta dels moros que encara quedaven per aquelles contrades. La insurrecció morisca va agafar els cristians totalment desprevinguts, cosa que aprofitaren els moros per cometre, com sempre sol passar, tota mena de malifetes. Els revoltats, que anaven devastant aquelles terres a sang i fetge, arribaren al poble del Puerto de Santa María i comencaren a saquejar-lo, principalment esglésies i convents.

I en aquell poble vivia una dona anomenada María Guadalupe, que tenia una imatge molt bonica de la Mare de Déu.

Com que les coses anaven tan malament i ella temia que els moros agafarien i cremarien la imatge, isqué corrents de sa casa i féu cap al port. Al carrer tot eren crits i fogueres, l'aire era ple de fum i María Guadalupe, amb la imatge embolcallada dins un mantell, arribà al moll on va veure una embarcació que era a punt de salpar. La dona féu senyals al patró i tot panteixant li pregà que salvara aquella imatge. El

* Un miracle i una rondalla són dues coses ben diverses i la principal diferència rau en el fet indiscutible que la rondalla no és creguda per ningú i el miracle sí l'és, normalment. Llavors es planteja una altra qüestió: per què hem d'incloure, doncs, aquestos miracles atribuïts a la Mare de Déu i a Sant Francesc? Perquè aquestes històries, i en això no es diferencien gens de les rondalles, tenen l'estructura d'una petita narració, posseeixen així mateix uns personatges i una ambientació perfectament encaixats dins l'entorn del poble on han estat arreplegats, s'han transmés oralment com tota la literatura folklòrica i formen part, en definitiva, de la cultura tradicional de les gens d'aquesta comarca. També caldria remarcar la dramàticitat i la vivesa dels personatges que concedeixen a aquestos miracles, malgrat alguns anacronismes, un to marcadament popular.

La raboseta i el rabosot

(Arreplegada a Elx)

Un dia d'hivern en què feia un fred que raïa, la raboseta i el rabosot baixaren de la serra de Crevillent buscant alguna cosa per menjar. Els pobres tenien tanta fam que s'haurien menjat un bou amb les banyes si se l'hagueren topat pel camí. Anaren al poble i no pogueren trobar res, que amb la gelor que feia tots els animals eren ben tancats dins els corrals, així és que la parella seguí cap a Elx. Pel camí, el rabosot, que era un bonàs com un cabàs però una miqueta innocent, es lamentava:

—Xe, raboseta, em pense que avui no menjarem!

—Calla, tros d'alficòs, tanca la boca i obri els ulls —feia la rabosa, que era més astuta i que de sempre havia tingut més espenta.

Arribaren a Elx, rodaren pels voltants, però... res; aquell dia no tenien sort: tothom era a casa, no hi havia ni una ànima, tan sols alguns teuladins s'atrevien a revolar i a fer saltirons entre les branques desfullades dels ametlers. Ai quina tristesa tenien els dos!

—Raboseta, nosaltres tota la vida igual: fam, fred i son.

—Va, va, no et descoratges tan prompte. Ja veuràs com trobarem alguna cosa.

—Sí! En ploure pèsols! —feia el rabosot tot incrèdul.

El dia s'escolava molt ràpidament, el sol ja començava a fer camí avall però la raboseta i el rabosot encara no havien menjat res. Com que el cel ja anava enfosquint-se, decidiren de girar cua i tornar-se'n al cau de la serra de Crevillent. Anaven tots dos capmoixos i amb cara de mussols, amb una gana com d'aquí a allà i, damunt, aquell fred els esmolava la fam encara més.

Quan arribaren a les envistes de la serra, veren la resplendor d'una

